

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه شهید باهنر کرمان

دانشکده ادبیات و علوم انسانی

بخش زبان و ادبیات فارسی

پایان نامه‌ی تحصیلی برای دریافت درجه‌ی کارشناسی ارشد
رشته‌ی زبان و ادبیات فارسی ادبیات تطبیقی

بررسی تطبیقی پند و اندرز در اشعار پروین اعتصامی و ابوالعتاهیه

مؤلف:

صفوره رحیمی

استاد راهنما:

دکتر محمدرضا صرفی

استاد مشاور:

دکتر عنایت الله شریف پور

شهریورماه ۱۳۹۲

تقدیر و تشکر

اکنون که به لطف و یاری خداوند مَنان، مراحل نگارش و تدوین این پایان نامه به اتمام رسیده است، بر خود لازم می دانم با تمسک به حدیث شریف :

(مَنْ لَمْ يَشْكُرِ الْمَخْلُوقَ لَمْ يَشْكُرِ الْخَالِقَ)

از تمامی کسانی که در نگارش این پایان نامه مرا یاری داده اند تشکر و قدردانی نمایم. و با تکیه بر کلام امیرالمؤمنین (ع) « مَنْ عَلَّمَنِي حَرْفًا قَدَصَبَّرَنِي عَبْدًا » در مقابل همه استادانی که در طول دوره تحصیل همواره با سعی و تلاش خود تاریکی های ذهن مرا به روشنایی بدل کردند، سر تعظیم فرودمی آورم از زحمات بی شائبه آنها تشکر می نمایم.

بهترین سپاسهایم محضر سروران ارزشمند اساتید جلیل القدر و فرزانه (استاد راهنما) جناب آقای دکتر محمد رضا صرفی با حسن نیت و راهنمای هایش چراغ را هم شد: اگر لطف ایشان نبود هرگز ره به جایی نمی بردم. به پاس این الطاف و رایزنی ها کمال سپاس و قدردانی را از ایشان دارم

و از (استاد مشاور) جناب آقای دکتر عنایت الله شریف پور مرا از مشاوره های ارزنده و بی دریغ خود بهره مند نمودند

و همچنین از جناب آقای دکتر محمود مدبری که یکی از بزرگترین افتخارات تحصیلم شاگردی مکتب علمی و اخلاقی ایشان بود قدردانی ویژه دارم.

و از کسانی که زحمت داوری این پایان نامه را به عهده گرفتند و با رهنمودهای ارزنده شان در غنی شدن این پایان نامه کمک رسانده اند. سپاسگزارم.

و در نهایت از خانواده عزیزم و خانواده همسر و تمامی دوستان و بزرگوارانی که در این مسیر مرا یاری کرده اند تشکر می نمایم و از درگاه خداوند متعال برای همه عزیزان سلامتی و توفیق روزافزون را خواستارم.

تقدیم به

به روح مادرم که زیباترین معنای هستی بود و نخستین تفسیر کننده محبت و ایثار
تقدیم به پدر مهربانم، که وجودش تکیه گاهی است استوار و امید بخش او که تبلوری است
همیشه جاوید از سادگی وصف، و همسرش که دعایش همواره توشه راهم بود

تقدیم به

همراهان دوران بچه گیم خواهران گرامیم
و تقدیم به همسفر زندگی ام همسر گرامیم
و خانواده همسر که در این راه یاور من بوده اند
و در نهایت به فرزند خرد سالم تقدیم می کنم. او که شیرین ترین لحظات کودکیش با سختی
تحصیل من همراه شد و معصومانه در این سختی با من همراه گشت

چکیده

پروین اعتصامی (۱۲۸۵-۱۳۲۰)، یکی از برجسته ترین شعرای معاصر در زمینه ادبیات تعلیمی است. اهمیت کم نظیر او از آن روست که سراینده بهترین و بی نظیرترین اندرزنامه فارسی و اشعار پند آمیز اخلاقی است.

ابوالعتاهیه (۱۳۰-۲۱۳)، شاعر مبتکر برجسته ی فن زهدیات در عصر عباسی است. ادیبان و صاحب نظران او را خداوندگار و قافله سالار شعر زاهدانه بر پیشانی شعر عربی می دانند، که ایجاد کننده نوعی ابداع و نوآوری در اشعار زاهدانه به شمار می رود. او در اشعار زاهدانه خود پنجاهای زیادی در باب اینکه فریب دنیا را نخوریم از اباطیل دوری جوئیم به تقوا و پرهیزگاری و اندرز به صبر و بردباری، مبارزه با ظلم توجه و محبت به نیازمندان و ... می دهد.

در این تحقیق که با روش کتابخانه ای و سندکاوی تنظیم و تدوین شده است، ضمن پرداختن به مقدمه کوتاه ر مورد ادبیات تطبیقی و تعلیمی، زندگی نامه و آثار و موارد مشترک پند آمیز در اشعار دو شاعر با نگاهی تطبیقی بررسی شده است. در این بررسی پی می بریم که هر دو شاعر موارد پندآمیز و حکیمانه زیادی در مورد صبر و بردباری، ظلم ستیزی، توحید و یگانه پرستی، دوری از دنیا، نیکوکاری و صلاح ... به انسان ها توصیه می کنند.

واژه های کلیدی: پروین اعتصامی، ابوالعتاهیه، ادبیات تطبیقی، ادبیات تعلیمی، پند و اندرز

چکیده ۵

فصل اول: کلیات

۱-۱- مقدمه ۱

۲-۱- بیان مسأله ۲

۳-۱- هدفهای تحقیق ۳

۴-۱- ضرورت انجام تحقیق ۴

۵-۱- استفاده کنندگان از نتایج تحقیق ۴

۶-۱- سؤال ها و فرضیه های تحقیق ۵

۷-۱- پیشینه نظری و تجربی ۵

۸-۱- روش اجرای تحقیق ۶

۹-۱- منابع و ابزارهای تحقیق ۷

فصل دوم: شرح احوال و آثار پروین اعتصامی و ابوالعناهیة

۱-۲- شرح احوال و آثار پروین اعتصامی ۸

۲-۱-۲- پدر پروین: ۹

۲-۱-۳- مادر پروین: ۱۰

۲-۱-۴- تحصیلات: ۱۰

- ۱۱ ۵-۱-۲ ازدواج پروین:
- ۱۲ ۶-۱-۲ ویژگی های روحی و اخلاقی پروین:
- ۱۳ ۷-۱-۲ وفات پروین:
- ۱۵ ۸-۱-۲ وصف پروین از زبان دیگران:
- ۱۶ ۱-۸-۱-۲ سخن استاد ملک الشعراء بهار:
- ۱۶ ۹-۱-۲ آثار پروین:
- ۱۷ ۱۰-۱-۲ مخاطبان پروین:
- ۱۹ ۱۱-۱-۲ ویژگی های شعری و زبانی پروین:
- ۲۰ ۱-۱۲-۱-۲ قالب اشعار پروین:
- ۲۲ ۲-۱۲-۱-۲ فنون و صنایع ادبی اشعار پروین:
- ۲۵ ۳-۱۲-۱-۲ تمثیل:
- ۲۶ ۴-۱۲-۱-۲ مناظرات پروین و ویژگی های آنها:
- ۲۸ ۱۳-۱-۲ تأثیر پذیری پروین از شعرای کلاسیک فارسی:
- ۳۲ ۲-۲ ابوالعتاهیه و شرح احوال و آثار:
- ۳۲ ۱-۲-۲ مقدمه:
- ۳۳ ۲-۲-۲ زندگی نامه ابوالعتاهیه:
- ۳۵ ۳-۲-۲ مذهب ابوالعتاهیه:
- ۳۷ ۴-۲-۲ آثار ابوالعتاهیه:
- ۳۷ ۵-۲-۲ شعر ابوالعتاهیه:

- ۳۹ ۶-۲-۲- اغراض شعری ابوالعتاهیه:
- ۳۹ ۱-۶-۲-۲- غزل
- ۴۰ ۲-۶-۲-۲- مدح
- ۴۰ ۳-۶-۲-۲- رثا
- ۴۰ ۴-۶-۲-۲- هجاء
- ۴۱ ۷-۲-۲- ابوالعتاهیه و شعر زاهدانه:
- ۴۲ ۸-۲-۲- عوامل تأثیرگذار بر زهد ابوالعتاهیه:
- ۴۳ ۹-۲-۲- فنون و صنایع ادبی در اشعار ابوالعتاهیه.
- ۴۴ ۱-۹-۲-۲- تشبیه:
- ۴۵ ۲-۹-۲-۲- استعاره:
- ۴۵ ۳-۹-۲-۲- کنایه:
- ۴۶ ۴-۹-۲-۲- طباق:
- ۴۶ ۵-۹-۲-۲- اقتباس:
- ۴۷ ۶-۹-۲-۲- ارسال المثل:
- ۴۸ ۷-۹-۲-۲- تلمیح:
- ۴۸ ۱۰-۲-۲- انس و الفت ابوالعتاهیه با قرآن کریم:

فصل سوم: بررسی تطبیقی پند و اندرز در اشعار پروین اعتصامی و ابوالعتاهیه

- ۵۱ ۱-۳- مقدمه:
- ۵۱ ۲-۳- تعریف ادبیات تطبیقی:

- ۳-۳- اهمیت ادبیات تطبیقی: ۵۲
- ۳-۴- ادبیات تعلیمی: ۵۳
- ۳-۵- پیشینه ادب تعلیمی نزد اعراب و ایرانیان: ۵۴
- ۳-۶- شعر تعلیمی در میان اعراب: ۵۵
- ۳-۷- بررسی تطبیقی پند و اندرز در اشعار پروین اعتصامی و ابوالعتاهیه ۵۹
- ۳-۷-۱- توحید و مبدأ شناسی ۵۹
- ۳-۷-۲- مرگ و زندگی ۶۴
- ۳-۷-۳- قناعت از دیدگاه پروین و ابوالعتاهیه ۷۰
- ۳-۷-۴- اندرز به تقوی و پرهیزگاری ۷۳
- ۳-۷-۵- اندرز به صبر و بردباری ۷۶
- ۳-۷-۶- اندرز به مبارزه با ظلم و ستم و سرکوب کردن آن: ۷۹
- ۳-۷-۷- انسان دوستی و توجه و محبت نسبت به نیازمندان و محرومین ۸۳
- ۳-۷-۸- تشویق به انجام عمل نیک و صالح ۸۸
- ۳-۷-۹- مکافات عمل: ۹۰
- ۳-۷-۱۰- توصیه به مبارزه با نفس و هوای نفسانی ۹۳
- ۳-۷-۱۱- توصیه به پست و مذموم شمردن دنیا: ۹۷
- ۳-۷-۱۲- عبرت از گذشتگان ۱۰۹
- ۳-۸- چند مورد دیگر از پندهای پروین : ۱۱۲
- ۳-۸-۱- اندرز به سعی و عمل (کار و تلاش) ۱۱۲

۱۱۴ ۲-۸-۳- اندرز پروین نسبت به زنان:

فصل چهارم : نتیجه گیری

۱۱۷ نتیجه گیری

۱۲۰ منابع و مآخذ

فصل اول

کلیات

۱-۱ مقدمه:

ادبیات مفهوم گسترده‌ای دارد و شاید نتوان تاریخ دقیقی برای اولین اثر ادبی تعیین نمود بنا براین آشنایی با ادبیات جهان ضرورت تحقیق گسترده در جنبه های مختلف ادبیات را می طلبد. یکی از جنبه های نو و جذاب ادبیات، بررسی تطبیقی آثار ادبی است که این جنبه بر عهده شاخه ای از ادبیات به نام ادبیات تطبیقی می باشد، تا افق های جدیدی از تجربه ،اندیشه ،زبان و فرهنگ را فراروی محققین و ادب دوستان باز کند .

ادبیات تطبیقی حوزه بسیار گسترده ای را در ادبیات شامل می شود: بررسی روابط تاریخی ادبیات ملی با ادبیات دیگر زبان ها و چگونگی تاثیر و تاثر متقابل ادبیات ها از یکدیگر است. ادبیات تطبیقی در ایران سابقه چندانی ندارد؛ اما در همین عمر نسبتاً کوتاه خود توانسته است راه جدیدی را پیش روی ادبیات باز کند و بسیاری از مسائل را روشتر کند، به خصوص در مطالعه تطبیقی آثار ادبیات فارسی و ادبیات عربی که از گذشته با هم در ارتباط بوده اند. یکی از موضوعهایی که در حوزه این ادبیات قابل مطالعه و تطبیق است مسئله پندواندراست. ما برآن شدیم تا این موضوع را در اشعار دو شاعر از ادبیات فارسی و عربی بررسی کنیم. یکی از شاعرانی که در ایران اشعارش جنبه تعلیمی و پنداندرز دارند پروین اعتصامی است. شعر او از برجسته ترین نمونه های شعر تعلیمی معاصر به شمار می رود. پروین با بهره گیری از فرهنگ پرمایه واستوار کهن فارسی و تجربه های با ارزش ادبی و سنتهای گرانقدر شعری شاعران پیش از خود اشعاری با درونمایه حکیمانه و آموزنده در انواع مختلف شعر سروده است. و همچنین یکی از شاعران جهان عرب ابوالعتاهیه است که با سرودن زهدیاتی در باب اخلاق و بی اعتباری دنیا و روی آوردن به صلاح نیکوکاری، تقوی و پرهیزگاری... زمینه بررسی و تطبیقی اشعارش با اشعار پروین اعتصامی را برای ما فراهم نمود از آن رو که هر دو در موضوعاتی مشترک به ما پند و اندرزهایی

می‌دهند. در این تحقیق سعی بر آن است که به زندگی و آثار و درنهایت مضامین اندرزی و حکیمانه در اشعار دو شاعر پرداخته شود.

۱-۲ بیان مسأله:

ادبیات همواره در گذرگاه‌های هول و هراس، گردنه‌های یاس و گرفتاری و هاون‌های تاریخ همراه اجتماع و مردم آن بوده است؛ یکی از گسترده‌ترین و دامنه‌دارترین اقسام شعر در ادبیات فارسی، شعر تعلیمی است. «شعر تعلیمی، شعری است که قصد گوینده و سراینده آن تعلیم و آموزش و ارتباط عمیق با اندیشه جهت بیان درونمایه‌هایی مورد نظر تفکرات خود است» (سنگری، ۱۳۸۲: ۷۲).

نوع ادب تعلیمی، تنها نوع ادبی است که از حیث زمان و نیز گستردگی نمونه‌ها، در ادبیات فارسی بی‌همتاست. نه عرب‌ها و نه غربی‌ها چنین گستردگی و هنر‌نمایی را در این نوع بخصوص ادبی نداشته‌اند. شاید کمتر ملتی در دنیا به اندازه ایرانیان این نوع بخصوص را در شیوه‌های ادبی خود بکار گرفته باشد. در میان شاعران ادبیات فارسی پروین یکی از برجسته‌ترین شاعران اندرزگو و سراینده اشعار تعلیمی به شمار می‌آید. پروین اعتصامی که در زمانی پر از ظلم و ستم و جور حاکمان وقت زندگی می‌کرد تنها راه مبارزه و بهترین سلاح را سرودن اشعاری در این باب دید شاید با زبان بتواند به مردم زمان خود درس‌هایی بدهد همچنین در ادبیات عرب ابوالعتاهیه زندگی می‌کرده است در عصر عباسی که به سبب فراهم بودن اسباب غنی و تنعم دو جریان رواج داشت؛ یکی جریان لهو و لعب و عیش و نوش؛ دیگری زهد و پارسایی که به منزله عکس‌العملی برای جریان اول بود. پیشوای این دو جریان ابوالعتاهیه بود: او در برابر سرودهای غنایی بشار و ابونواس قد علم کرد و به الحان تازه‌ای همانند آنها ولی در زهد و تحقیر دنیا و یاد مرگ آواز برداشت. با توجه به تحقیقات انجام شده می‌بینیم که این دو

شاعر در باب موضوعاتی مشترک اشعاری سروده اند که با مطالعات بیشتر و پژوهش های دقیق تر سعی بر آن است که نظرات این دو شاعر گرانقدر را برای علاقمندان این رشته بیان کنیم .

۳-۱ - هدفهای تحقیق:

این تحقیق اهداف زیر را در نظر دارد و در راستای رسیدن به آن انجام می گیرد:

۱-۳-۱- شناسایی و جایگاه ادبی پروین اعتصامی در ادب فارسی

۱-۳-۲- بیان موارد و موضوع های حکیمانه و اندرز گویانه پروین اعتصامی

۱-۳-۳- بررسی زندگی و عصر و آثار ابوالعتاهیه

۱-۳-۴- شناسایی و جایگاه ادبی ابوالعتاهیه در ادب عربی

۱-۳-۵- بیان نظرات و موضوع های حکیمانه و اندرز گویانه دو شاعر ابوالعتاهیه

۱-۳-۶- بررسی تطبیقی موارد پندآمیز دو شاعر

۱-۴ - ضرورت انجام تحقیق:

امروزه، ضرورت مطالعه ادبیات به صورت تطبیقی، در میان رشته‌های ادبی، جایگاه ویژه‌ای پیدا کرده است؛ به طوری که در اکثر دانشگاه‌های مهم دنیا این رشته تدریس می‌شود؛ چرا که اهمیت این گونه تحقیقات برای شناخت و درک واقعی ادبیات و ادیبان هر زبانی ضروری است. به خصوص درباره زبان‌های فارسی و عربی که از دیرباز، رابطه تنگاتنگی با هم داشته‌اند و ملت‌های آن‌ها نیز همواره در حال داد و ستد فرهنگی بوده‌اند و تا حدود زیادی شرایط سیاسی و اجتماعی و فرهنگی مشابهی با هم داشته‌اند و دارند. بنابراین اهمیت این گونه تحقیقات دو چندان می‌شود.

باتوجه به این موضوع، بررسی و تطبیق پند و اندرز در اشعار پروین اعتصامی و ابوالعاهیه و بیان دیدگاه‌های مشترک آن دو در باب دنیا، اخلاق، علم، مبارزه با هوای نفس و موارد دیگر، برآن شدیم تا نظرات آن دو شاعر را بررسی کنیم. و نوعی پژوهش تطبیقی بین دیدگاه‌های این دو شاعر به عمل آوریم.

۱-۵ استفاده کنندگان از نتایج تحقیق:

این پژوهش می‌تواند مورد استفاده گروه‌های زیر قرار گیرد:

۱-۵-۱- استادان و دانشجویان رشته زبان و ادبیات به خصوص گرایش ادبیات تطبیقی

۱-۵-۲- علاقمندان و پژوهندگان به موضوع مورد نظر

۱-۵-۳- دانشجویان رشته ادبیات عرب، و زبان و ادبیات فارسی

۶-۱ - سؤالها یا فرضیه های تحقیق:

۱-۶-۱- آیا پند و اندرزهای پروین اعتصامی با ابوالعتاهیه موارد مشترک دارند؟

۲-۶-۱- کدام یک از دو شاعر بهتر پند و اندرز می دهند؟

۳-۶-۱- آیا پروین اعتصامی از ابوالعتاهیه تاثیر گرفته است؟

۴-۶-۱- آیا فضای حاکم بر عصری که دو شاعر در آن زندگی می کرده اند باعث شده این دو شاعر

چنین شعرهایی بسرایند؟

فرضیه ها:

۵-۶-۱- به نظر می رسد نگاه دو شاعر به بی اعتباری دنیا با هم مشابه باشد.

۶-۶-۱- به نظر می رسد پروین اعتصامی و ابوالعتاهیه از لحاظ محتوا و مضمون در باب موضوعات

مشترک هم عقیده و هم نظر باشند.

۷-۱- پیشینه نظری و تجربی :

الف) مبانی و چارچوب نظری انجام پژوهش:

بررسی مفاهیم و موضوعات حکیمانه و پند و اندرز در اشعار پروین اعتصامی و ابوالعتاهیه و میزان

موارد مشترک این دو شاعر مبانی و چارچوب این پژوهش را تشکیل می دهد .

ب) چکیده تحقیقات انجام شده در ایران:

در مورد بررسی تطبیقی پند و اندرز در اشعار پروین اعتصامی و ابوالعتاهیه کار مستقیم یافت نشد، اما

در مورد هرکدام از شاعران به صورت جداگانه کتابها، پایان نامه ها و مقالاتی با محورهای موضوعی

متفاوت تألیف شده است و در این پژوهش به تناسب موضوع از برخی آنها استفاده شده است از جمله: مقاله پیام پروین در سال ۱۳۸۹ توسط آقای اسحاق طغیانی و مقاله پروین اعتصامی شاعر فضیلت و انسانیت در سال ۱۳۸۹ توسط خانم فاطمه محمدی در نشریه بانوان شیعه و فصلنامه دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه باهنر به چاپ رسیده است. همچنین در مورد ابوالعتاهیه، از جمله: مقاله دنیای مذموم در اندیشه ابوالعتاهیه در سال ۱۳۹۰ و مقاله تجلی مضامین قرآن کریم در شعر ابوالعتاهیه در سال ۱۳۸۵ در نشریه پژوهش دینی شماره ۱۳ به چاپ رسیده و مورد استفاده قرار گرفته اند.

ج) چکیده تحقیقات انجام شده در خارج از ایران:

در مورد بررسی تطبیقی پند و اندرز در اشعار پروین اعتصامی و ابوالعتاهیه کاری مستقل یافت نشد، اما در مورد هرکدام از شاعران به صورت جداگانه کتاب ها، پایان نامه ها و مقالاتی با محورهای موضوعی متفاوت تألیف شده است.

۸-۱ - روش اجرایی تحقیق:

الف) نوع تحقیق بر اساس طرح تحقیق و اهداف آن :

این نوع تحقیق براساس طرح تحقیق اهداف آن، از نوع پژوهش های بنیادی- نظری می باشد که با استفاده از منابع کتابخانه ای در حوزه علوم انسانی و مطالعه آثار برتر و مستند انجام گرفته است. مراحل کار به این ترتیب می باشد: ابتدا به صورت فیش برداری و جمع آوری مطالب موضوع مورد بحث پرداخته شد، سپس با مطالعه کامل اشعار دو شاعر، استخراج مضامین مورد نظر، ترجمه اشعار عربی، فصل بندی، تجزیه و تحلیل مطالب انجام گرفت و در نهایت با تایپ و ویرایش، مرحله تدوین به پایان رسید. ارائه مطالب این تحقیق به شیوه توصیفی و تحلیلی می باشد.

۹-۱- منابع و ابزارهای تحقیق :

۱-۹-۱- کتاب و کتابخانه ها

۲-۹-۱- مجلات و نشریات

۳-۹-۱- بهره گیری از اساتید اندیشمند و صاحب نظر

۴-۹-۱- مراجعه به پایان نامه ها و مقالات

۵-۹-۱- اینترنت و نرم افزارهای مرتبط با موضوع

فصل دوم

شرح احوال و آثار پروین

اعتصامی و ابوالعناهیة

۲-۱ - شرح احوال و آثار پروین اعتصامی

پروین اعتصامی (۱۲۸۵ - ۱۳۲۰ هـ ش = ۱۹۰۶ - ۱۹۴۱ میلادی) تواناترین شاعر از میان زنان ایرانی و یکی از شاعران نامبردار مشهور دوران معاصر است. «او در بیست و پنجم اسفندماه ۱۲۸۵ هجری شمسی در تبریز متولد شد» (نعیمائی؛ ۱۳۷۱، ۴). «نام اصلی پروین «رخشنده» بوده است، اما به این سبب که در بحبوحه کودکی خود اشعاری به غایت متین و استوار می سرود. پدر ادیبش، اعتصام الملک، این تخلص را برایش شایسته دید «پروین»» (حائری؛ ۱۳۷۵؛ ۹).

پدرش یوسف اعتصامی معروف به اعتصام الملک از نویسندگان و مترجمان مشهور معاصر بود. «اولین معلم پروین پدرش بود؛ بنابراین، ادبیات فارسی و عربی را با مهارت هرچه تمامتر نزد پدرش آموخت. در کودکی همراه پدر به تهران آمد و از هشت سالگی شروع به سرودن شعر کرد» (برقعی؛ ۱۳۷۳: ۷۷). پروین در شعر و شاعری مورد تشویق پدر و دوستان فاضل پدرش، از جمله ملک الشعراء بهار، واقع شد.

«پروین آثارشاعران دوره مشروطیت، بویژه نسیم شمال، عشقی، بهار و آثار گویندگان و نویسندگان بزرگ پیشین، بویژه ناصر خسرو، نظامی، سنایی، مولوی، سعدی و جامی را مورد مطالعه قرار داد. از پیشینیان عمده قالب های شعری و شکل بیان، و از شاعران و نویسندگان دوره مشروطیت و معاصرین خود، موضوع ها و مضامین مهم شعری (ادبی و اجتماعی) مورد توجهش واقع شدند» (ترابی، ۱۳۸۲: ۲۳۱). او از کودکی دلبستگی ویژه ای به شعر و ادبیات نشان می داد و در این راه بهترین مشوق و مربی او پدر فاضل و ادیبش بود، که برای پرورش ذوق و استعداد وی، قطعات زیبا و لطیفی از نوشته های خارجی را به فارسی ترجمه می کرد و به پروین می داد تا آنها را به نظم فارسی در آورد. بدین ترتیب او از کودکی شعر می گفت.